

IN MEMORIAM

SZABÓ ATTILA és ERDEI ANNA
(1973–2006) (1975–2006)

Olaszország egyik magyarok által kutatott barlangjából, a Col Del Erbe rendszer Abisso Gortani-barlangból kikerkező lavina áldozatainak lettek.

Bubba barlangász pályafutását nálunk kezdte 1994-ben. Igazi lelkes társ volt, melynek köszönhetően megalapítottuk a GUano BARlangjáró CSoportot 1996-ban. Alelnökként, majd raktárosként lelkiismeretesen végezte kimagasló munkáját. Szabadidejét a barlangászat, a magashegyi túra és a sziklamászás kötötte le. Barlangi túravezetőként 1997-ben végzett. Végigjárta a hegymászótanfolyamokat is. Ebben a sportban is sikeres volt, melynek eredményeként a magyarok közül elsőként hódította meg társaival az Illimani 7000 m

magas csúcását. Szíve mégis a barlangászat felé húzta jobban. Aktívan részt vett a tanfolyami oktatásokban, lelkes, de szigorú oktató volt. Nagy elvárásai voltak magával és társaival szemben is. Felsőreláthatatlan hazai és külföldi barlangtúrán, expedíción vett részt. Csoportunk hűzőembereként és túravezetőjeként több ilyen túrát szervezett maga is, alapos precizitással, mindenre kiterjedő figyelemmel. Magabiztos, határozott egyénisége, kimagasló felkészültsége révén került a Magyar Barlangi Mentőszolgálat (BMSZ) tagjainak sorába. Munkahelyén agrármérnöként szintén remekül megállta a helyet. Eredményességét és azt a sok energiát, amit ebbe a sportba fektetett, jelezte, hogy számos barlangászverseny győzteseként állhatott éremmel a nyakában (Lakatos Kupa, Hágó Kupa). Fájó szívvel búcsúozunk Tőle és kedvesétől, pótolhatatlan veszteséget jelentve szüleinek, hozzátartozóinak, barátainak, egyesületének, társadalmunknak és mindenkinek, aki ismerte és szerette őket!

Igazi barátom volt, tudtam, bármikor számíthatok a segítségére. Sajnos, mikor ő szorult segítségre, annak híre már későn érkezett. Mindnyájan tudjuk, akik az extrém sportoknak szenteljék az életüket, hogy folyamatosan képezni kell magukat, megismerni minél jobban a természetet, a technika és társaik erőforrásait. Azonban bármennyire is vigyázunk, tudjuk, hogy a természet erői legyőzhetetlenek. Képességeink határán mozgunk, és vissza-vissza táncolunk, ha az életünkről, társaik életéről van szó. A kalandvágy, az izgalom, a felfedezés élménye minden egyes túrán visszatér, és új küzdésre, a nehézségek leküzdésére sarkallnak, azonban számos veszély leselkedik Ránk, mikor csak a szerencsében bízhatunk. E kis rövid verssel búcsúozunk Bubbától és Annától:

Emléklül

*A világ távoli szegletében,
A pálmákat nézem a naplementében,
És tudom, barátaim fent nyugszanak az égbent!
Testük és a lelkük találkozik együtt,
Szívükben őrizzük emléküket és tettüket.
Jóban és rosszban sírtunk és neveltünk,
Mi voltunk értetek, és Ti miértünk!*

*Barátságunk örökkön megmarad,
Gondolatok kellene ide, nem szavak!
Túránkban vigyázunk egymásra, mint Ti tettétek Velünk,
Közösen örülünk, ha valamit elértünk.
Visszük tovább a fényt és a lángot,
Barátaiok és a GUBACS mindig gondol Ráio!ok!*

Szabó Dénes

BRÓDY ANDOR (1954–2006)

A hegyek, a sziklák, a barlangok, meg az erdők és virágok szerelmese, élete delén eltávozott közülünk, 52 évesen itt hagyott bennünket.

Fiatal fiúként vesztette el szeretett édesapját, és bizonyosan ennek is szerepe volt abban, hogy az érzékeny lelkű fiú azután felnőttként is mindig szomjazta a szeretetet, de igazán boldoggá csak az tette, ha szeretetet nem csak kapott, de adhatott is. Az élet örömét a természetben találta meg és a természetet szerető, a természetet járó fiatalok kollektívájában. Sohasem magányosan járta az erdőket, hegyeket, mindig vitte magával barátait, és különösen nagy örömmel és szeretettel vezette a természetbe a fiatalokat.

Hajtotta a megismerés vágya, hogy megismerjen új túráterületeket, majd utóbb távoli egzotikus tájakat is. Új lehetőség nyílt meg számára, amikor megismerte a barlangok világát, és megismerte az addig még emberszem nem látta, újabb barlangszakaszok felfedezésének semmi mással össze nem hasonlítható örömét. De ezt a sok örömet meg kellett osztania,

mert az öröm megsokszorozódik, ha megosztjuk. A lelkes túrávezetőhöz szívesen csatlakoztak fiatal társak, és ő boldogan vezette őket tűrákra az erdőkbe, hegyekbe, barlangokba.

1982-ben tagja lett a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulatnak, aztán fiatal túrársaiból barlangkutató csoportot szervezett, amelyet a föld alatti üregek csillogó szemű kis mesteréről Vakond csoportnak nevezett el. Sorra járta csoportjával az ország számos barlangját, közben oktatta, nevelte társait a biztonságos túrázás, a biztonságos barlangjárás technikájára, és személyes példájával mutatta meg nekik, mit jelent odafigyelni társaikra és segíteni nekik, ha kell, nemcsak a barlangban, hanem ugyanúgy a magánéletben is. Megismertette csoportjával távoli országok csodálatos barlangvilágát, expedíciókat szervezett többek közt Franciaország és Spanyolország híres barlangjaiba is. Túrársaival eljutott az Atlanti-óceán partjaitól a varázslatos Távols-Keletre, a Csendes-óceán partjaitól és az északi Jeges-tengertől Közép-Afrikaig meg az Indiai-óceánig, hogy megismerje, felfedezze maga és társai számára a természet ezer csodáját.

Fiatal túrársaikat nemcsak a természet- és barlangjárás technikájára tanította meg, de átadta nekik mélyseges emberségét, humánumát is. Dinamikus volt és optimista, vidám ember, aki derűt sugárzott és teremtett maga körül. Különösen értett a fiatalok nyelvén. Mindig megtalálta a szót, a megfelelő hangot a fiatalokhoz, és boldogan vállalta iskolákban is a gyerekekkel való foglalkozást. Rendszeresen túrákat szervezett számukra, melyek során megtanulták tőle a természet igazi szeretetét és a baráti összetartozás örömét is.

Ő, aki fiatal fiúként megismerte a féllárvaság szomorú érzését, boldog együttlétzéssel vállalta a nevelőotthonban élő árva diákokkal való foglalkozást, de különös empátiával, átérzéssel foglalkozott sérült gyerekekkel is, akik boldogan nyíltak meg számára, hallgattak szavára, szeretettel vették körül. Volt, aki még a kórházban is fölkereste szívéhez nőtt túrávezetőjét.

Emberszeretetéből, humánumból fakadt önzetlensége és segítőkészsége. Ha valahol segítségre volt szükség, ő ott termett az elsők között. A nagy árvíz idején ott volt a gátak építésénél, és segítőkészsége vezette a Barlangi Mentőszolgálat soraiba is, amelynek haláláig akcióba bevonható pártoló tagja volt. Részt vett az Esztramosi-barlangban rekedt könnyűbúvár életének megmentéséért öt napon át folytatott kemény, de sikeres küzdelemben is, amelyet az egész ország aggódva figyelt, de ha kellett vállalta a mentőszolgálatban a kevésbé népszerű ügyeleti feladatokat is.

A természet és a fiatalság mellett, volt még egy nagy szerelme: a betű. Kitanulta a nyomdászatot, és minden idegszálával szerette a könyveket, a színvonalas irodalmat, rajongott a költészetért, a szép versékért, és ezt a szeretetet is igyekezett átplántálni fiatal és idősebb túrársaik szívébe, lelkébe is.

Bródy Andor életét rövidre szabta a sors, mégis egész életet élt. Mert élete tartalmas volt. Sok nagy-szerű élményt kapott az élettől, a természettől és sokat adott tovább társainak, barátainak. Ezért, ha eltávozott is, mégsem felejtí el senki, aki igazán ismerte őt. Távozása nemcsak a családjában hagy pótolhatatlan úrt maga után, hanem barlangász társai, barátai, barlangkutatók és barlangi mentőszolgálatosok, meg fiatal túrársaik körében is, akik szívükben, lelkükben megőrzik feledhetetlen emlékét.

Dr. Dénes György

VENKOVITS ISTVÁN (1913–2006)

Szomorúan olvastuk a gyászkeretes jelentést, hogy „Venkovits István okleveles hidrogeológus, mindenki Pista bácsija, a Magyar Állami Földtani Intézet munkatársa, a Meteor Természetbarátok Turista Egyesülete (Meteor TTE) Tegergők túracsoportjának tagja, az egykori Természetbarátok Turista Egyesülete (TTE) Barlangkutató Szakosztályának megszervezője és vezetője 2006. április 13-án, életének 93. évében békésen elaludt”. Személyében a magyar barlangkutatók doyenje, a legidősebb magyar barlangkutató, Társulatunk tiszteleti tagja távozott el közülünk.

Az 1930-as évek elején lett a természetért lelkesedő nyomdászfiú a TTE tagja, majd ott fiatal túratársaiból megszervezte az egyesület Alpesi Csoportját, amely céljával a magashegyi túrázást és a barlangkutatót tűzte maga elé.

Ez a csoport alakult át utóbb a TTE Barlangkutató Szakosztályává. Sorra járták a magyar karsztvidékek, de különösen a Pilis-hegység barlangjait és ott vezetésével a Legény-barlangnak jelentős újabb szakaszait sikerült feltárniuk. Erről Venkovits István 1935-ben, a Népszavában megjelent cikkében számolt be először, majd a következő évben a Magyar Barlangkutató Társulat akkori folyóiratában, a Barlangvilágban publikált részletes leírást „A Legény-barlang újabb feltárásának eredményei” címmel. A Társulat 1936. október 20-i választmányi ülésén a TTE barlangkutató csoportját, jelentkezése alapján, Kadić Ottokár főtáskár előterjesztésére szervezetébe felvette.

A barlangok kutatása készítette Venkovits Pistát arra az elhatározásra, hogy továbbtanul és geológus lesz. Az elhatározást a tett követte. Szakdolgozatát a „A Nagy-Kevély környékének földtani vizsgálata” címmel írta meg.

Barlangkutatójáról beszámoló, 1944-ben megjelent folyóiratcikkekben olvashatjuk, hogy a TTE barlangkutatói által 1943 karácsony napjaiban a Szilicei-fennsíkban fölfedezett, de elegendő kötél híján csak 80 m mélységig megismert Barázdalási-zsomboly teljes bejárására 1944. pünkösd napjaiban szervezett nagy kutatóexpedíció geológusa Venkovits István volt, leereszkedett a barlang akkori végpontjára. -130 m-re (ez lett egy időre a Kárpát-medence legmélyebb barlangja), és ő vezette a barlang fölmérését is. Ő ereszkedett le elsőnek a következő, 1944 júliusában a Szilicei-fennsíkban szervezett másik nagy barlangkutató expedíció geológusaként a Nagy-Málnás-parti-, más néven Bikkfa-tetői-, vagy röviden a Bikkfa-zsomboly aljára is, és ő térképezte föl azt társaival.

A második világháború után a Magyar Állami Földtani Intézet tudományos munkatársa lett. Egy ideig az intézet központjában, vezető beosztásban is dolgozott, több terepi földtani, főként vízföldtani kutatásokon, leginkább karsztos területeken, többnyire Dorog környékén. A terepi földtani, különösen a karsztos vízföldtani kutatómunka jelentette élete értelmét. Nyugdíjba vonulása után még hosszú ideig folytatta ezt a munkát, amíg egy (nem terepi) balesete ezt lehetetlenné nem tette. Idős korában megrendítette fia, az ugyancsak lelkes barlangkutató ifj. Venkovits Pista baleseti halála (emlékköve a Szemlő-hegyi Barlangkutató Émlékkertben áll).

Ez év februárjában még fölkerestem lakásán Pista bátyánkat, és derűs hangulatban a Szilicei-fennsíki, 1944. évi nagy barlangkutató expedíciókról beszélgettünk, mesélte emlékeit (amit feleségem szerencsére hangszalagon és fényképeken rögzített), mit sem sejtve arról, hogy ez az utolsó találkozásunk. Vele a múlt század első fele nagy barlangkutató expedícióinak utolsó tanúja is eltávozott.

Hamvait természetbarát és geológus társai búcsútúra keretében – ahogy ő kívánta – az általa annyira szeretett és oly sokat kutatott Pilis-hegység egy mély szakadékbárángjába szórták. Így örökre összeforrott a Pilis barlangjaival. Munkásságát maradandóan dokumentálják földtani és barlangi kutatásainak eredményei, meg az ezekről írt tanulmányainak és jelentéseinek hosszú sora, emlékéit tisztelettel megőrzi a barlangkutatók és természetbarátok nagy családjának emlékezete is.

Venkovits István irodalmi munkássága

- 1935: A Legény-barlang újabb járatainak felfedezése. - Népszava p. [?]
- 1936: A Legény-barlang újabb feltárásának eredményei - Barlangvilág 6 (3-4), pp. 71-73.

- 1937: A Természetbarátok Turista Egyesület Alpési Csoportja. ..[1937. jan. 15-i megbeszélése a Legény-barlang kezelésére vonatkozólag] – Barlangvilág 7 (1-2) p. 24.
- 1939: A solymári barlang keletkezéséről. – Természetbarát 27 (5), pp. 12-13.
- 1947: A Sátorköpuszta-i barlang – Természetbarát 27 (1), pp. 5-6.
- 1949: Adatok a dorogi mezodózi alaphegység szerkezetével kapcsolatos üregekhez és vízjáratokhoz. – Hidrológiai Közöny 29 (5-6) pp. 160-168.
- 1949: Nagykevény környékének földtani vizsgálata. Szakdolgozat. Budapest, 20 p.
- 1950: Dorogi vízvizsgálatok. – Hidrológiai Közöny 30 (5-6) pp. 1 84-197.
- 1950: Módosított földtani irányító – Földtani Közöny 80 (10-12) pp. 418-419.
- 1951: Abaliget környéki barlangok – Magyar Állami Földtani Intézet Évi Jelentése 1945-47 (2) pp. 311-315.
- 1952: Barlangok fejlődésének dialektikája. – Hidrológiai Közöny 32 (5-6) pp. 197-204.
- 1952: Hozzászólás. [Beszámoló a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem Földrajzi Intézete által 1952. március 20-án rendezett karsztankétről] – Földrajzi Értesítő 1 (1), p. 146.
- 1952: A karszt kutatás gyakorlati vonatkozásai. [Beszámoló a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem Földrajzi Intéze által 1952. március 20-án rendezett karsztankétről] – Földrajzi Értesítő 1 (1), pp. 138-140.
- 1952: Leszivárgó csapadékvizek vegyi összetételének változásai. – Magyar Állami Földtani Intézet Évi Jelentése 1949. pp. 203-207
- 1953: Természetvédelmi szemle a Cserszegtomaji-kútbarlangban. Kézirat. Budapest, pp.1-2.
- 1953: Újabb megfigyelések a karsztvízkérdéssel kapcsolatban – Magyar Tudományos Akadémia Műszaki Tudományok osztályának Közleményei 8 (1) pp. 25-28.
- 1954: Ajka-Csingervölgy kőszénbányáinak fedővízkérdése. – Magyar Állami Földtani Intézet Évi Jelentése 1952. pp. 195-199.
- 1954: Orfű környékének (Mecsek hegység) vízföldtani viszonyai. – Magyar Állami Földtani Intézet Évi Jelentése 1952. pp.201-206.
- 1955: Barlanghírek. – Természetjárás 1 (7) p. 13.
- 1956: Küzdelem a bányavizek ellen. Kézirat. 16 p.
- 1959 Karsztnevezéktani vita. – Karszt- és Barlangkutatás 1. pp. 67 -77 ,
- LANC G., BERTALAN K., JASKO S., SCHMIDT E. R., 1962: A Bakony hegység vízföldtani jellemzése. - In: SCHMIDT E. R. (et al.): Vázlatok és tanulmányok Magyarország Vizföldtani Atlaszához –Műszaki Könyvkiadó, Budapest, pp. 259 -282, (Magyar Állami Földtani Intézet Alkalmi Kiadványa)
- TRUPAK, N. G. (szerk.) 1963: Különleges aknamélyítési módszerek. Venkovits I. közrem.]. Budapest, Műszaki Kiadó 314 p.
- 1967: Néhány hidrogeológiai megfigyelés a dorogi barnaköszénmedence Ebszönybánya Szabadság lejtakna III-as cserzke 1966. VI. 4.-i vízbetörésével kapcsolatban - Földtani Kttatás 10 (4) pp. 23-31 .
- DÉR I.:1976.:Felszín alatti vízforgalom gyors terepi mérési módszereinek vizsgálata hegyvidéki területen. - Magyar Állami Földtani Intézet Évi Jelentése 1973. pp.363-311 .
- SZEBÉNYI L.:1978: A Börzöny-hegység felszín alatti vízforgalma. - Magyar Állami Földtani Intézet Évi Jelentése 1976. pp. 113-127.
- DÉR I. 1986: A MÁFI pilisvörösvár vízmegfigyelő kútcsoportjának vizsgálati eredményei. - Magyar Állami Földtani Intézet Évi Jelentése 1984. pp. 389-402.
- DÉR I.: 1990: Az Esztergom vízvárosi karsztforrás története és összefüggése a Duna vízállásával - Magyar Állami Földtani Intézet Évi Jelentése 1988 (1), pp.267 -275.
- DÉR I. 1991: Az Esztergom vízvárosi karsztforrás szerepe történelmünk során. - Hidrológiai Tájékoztató 1991 április, pp. 46-47 .

Je lentések

- 19???: Küzdelem a bányavizek ellen. 33 p.
- 19???: Feljegyzés a tatabányai XIV. akna DK-i II. lépcső lefejtésével kapcsolatban.2 p.
- 19???: Jelentés Orfűtű község környékén végzett földtani felvételtől. 11 p.
- 1947: Karszt-megfigyelések a dorogi kőszénbánya területén 1947-48, MÁFI, 21 p.
- 1948: Solymár"Ördöglyuk Barlang"-ban felhalmozódott dencvér-guanó mennyiségének felbecslése. MÁFI, 2 p.
- 1949: Nagykevény környékének földtani vizsgálata. ? p.
- 1950: Bakony. Forráskataszter. MÁFI, 712 p.
- 1952: Jelentés az 1951. évi barlangi foszfátkutatásról. ? p.
- 1953: Vízföldtani szakvélemény Telkibánya Ferdinánd-táró vízbetörésével kapcsolatban. ? p.
- 1954: Összefoglaló szakvélemény a toronyi lignitterület vízföldtani viszonyaival kapcsolatban tartott helyszíni szemléről. 1 p.
- 1956: Jelentés Tatabánya 804. sz. fúrásán keresztül történt vízfestési kísérletről. 1 p.

- DÉR I. 1972: Forrásvízfolyás hozamméresi adatok a Dunántúli Középhegység ÉK-i részén, az 1972. év tavaszán. MÁFI, 11 p.
- 1973: Az Aranyhegyi-patak vízgyűjtő területének részletes felszínalatti vízháztartási vizsgálata (Solymár). MÁFI, 18 p.
- 1976: Börzsöny hegység vízföldtana. Előzetes jelentés. MÁFI, 43 p.
- CSILLAGNÉ TEPLÁNSZKY E., KORPÁS L., SZEBÉNYI L., VERMES J. 1980: A tervezett nagymarosi vízlépcső területének és környezetének földtani felépítése. (A Magyar Állami Földtani Intézet szakvéleménye). MÁFI, 51 p.
- TÓTH GY., DÉR I., ERHARDT GY., GELLÉR P.-NÉ, KÖNCZÖL N.-NÉ, SÍPOSS Z., SZEBÉNYI L., VERMES J., 1982: Jelentés az "Országos felszínalatti vízkészletprognózis" tárgyú kutatási szerződésről. MÁFI, 163 p'
- DÉR I., ERHARDT GY., HORVATH V., TÓTH GY. 1983: Jelentés az Országos felszínalatti vízkészlet prognózis, c. szerződés 1983. évi teljesítéséről' (Nógrád, Cserhát, Pilisvörösvár, Zsámbéki medence). MÁFI, 89 p.
- DÉR I., GELLÉR P.-NÉ 1987: Az esztergomi Primás-kút vízszint változása 1967 és 1987 között. MÁFI, 21 p.
- DÉR I. 1988: Az esztergomi vízvárosi karsztforrások. MÁFI, 15 p'
- SZEBÉNYI L. 1988: A Gerecse hegység DK-i előtere karsztos kőzeteinek közelítő vízmélege. MÁFI, 3 p.
- 1994. Tanulmány a Dunántúli Középhegység területére eső néhány jellegzetes hegy- és dombvidéki karsztvízszint-megfigyelő fúrt kút észlelési adatainak értelmezéséről (Solymár, Pilisborosjenő). MÁFI, 7 p.
- OLÁH J., CSERNY T., BERTALAN É., HAJÓS M., NAGY P., KOVACS-PÁLLFY P., KUCHEN Z., NAGYNÉ BODOR E., OLÁH M., TARIÁN S. 1994: A Garancsi tó környezeti állapota: horgásztáplált tápanyagdúsulás. (Tinnye). MÁFI, Haltenyésztési Kutató Intézet, OÉVI Radiológiai Laboratórium, KLTÉ, 15 p.
- ROTÁRNÉ SZALKAI Á., GELLÉR P.-NÉ, KÖNCZÖL N.-NÉ, KUCFIEN Z., NAGY P., TÓTH GY., 1997: Országos vízföldtani megfigyelőhálózat üzemeltetése projekt. Vízsztérelések az Esztergom-Türo-k-fürdő karsztforrásánál. MÁFI, 6 p.

(A bibliográfia összeállításában a MÁFI Könyvtárának munkatársai nyújtottak ezúton is megköszönt szíves segítséget.)

Dr. Dénes György

DR. SZÁMADÓ ISTVÁN

(1958–2006)

Fájdalmas érzés ősz fejjel búcsúzni egy jóval fiatalabttól, és még fájdalmasabb búcsút venni, ha a távozó a szívünkhöz közel álló jó barát.

Nehezen hihető, de mégis kegyetlen valóság, hogy a magyar barlangkutató társadalom mindnyájunk által szeretett és nagyra becsült tagja dr. Számadó István urológus-sebész főorvos, a Magyar Barlangi Mentőszolgálat orvos-csoportjának vezető főorvosa, életének 48. évében váratlanul itt hagyott bennünket.

Az 1970-es évek közepén, mint gimnazista fiú lépett be a Meteor TTE barlangkutató szakosztályába. A lelkes, érdeklődő fiút hamar megszerettük mindannyian. A barlangi túrák és kutatómunkák rendszeres résztvevője volt. Gyorsan megtanulta a barlangjárás technikáját és mire leérettségizett, már a Barlangi Mentőszolgálat tagja lehetett. Az orvosi hivatást választotta, és hogy egyetemi fölvételét biztosítsa, a középiskola elvégzése után az Országos Mentőszolgálatnál dolgozott. Mint orvostanhallgató a Barlangi Mentőszolgálat egyik legaktívabb tagja, majd diplomája megszerzése után hivatalosan is a Mentőszolgálat orvosa lett, aki azután ott az évek során orvos csoportot szervezett. A barlangjárás és barlangkutatás biztonsága, a balesetek megelőzése érdekében lefordította angolból magyar nyelvre a biztonságos barlangtechnika kézikönyvét, amely a barlangi oktatásnak ma is egyik alapja.

Sok és eredményes barlangi életmentésben való részvétel fűződik nevéhez, amelyek nyomán elnyerte Életmentő Érdemérem kormánykitüntetést is. Nehéz lenne felsorolni jelentősebb barlangi mentéseit, de mégis megemlítem a 2002 januárjában, az esztramosi Rákóczi-barlangban rekedt könnyűbúvár életéért folytatott, ötnapos, emberpróbáló, sikeres mentési akcióban való részvételét, amelynek orvosi tapasztalata-

it a 2003-ban Belgiumban megrendezett Nemzetközi Barlangi Mentési Konferencián, nagy figyelmet keltő, angol nyelvű előadásban elemezte.

Az 1989-ben Budapesten megrendezett Nemzetközi Szeleológiai Kongresszus kapcsán a barlangi mentők nemzetközi szervezete is konferenciát tartott, ahol az ő javaslatára alakult meg a szervezet orvosi szakbizottsága, amelynek egy ideig vezetője is volt.

Soha nem igényelte, hogy őt a mentőszolgálatban mint főorvost megkülönböztetett személyként kezeljék. Nemcsak az éles mentéseken vett részt, de mint a többi mentőszolgálatos, vállalt ügyleteket és rendszeresen részt vett a barlangi mentési gyakorlatokon is. Szerény volt és kötelességtudó, mindenkivel szemben előzékeny és megértő, vidám és kedves – egy közülünk. Maradt mindvégig az a Számadó Pista, aki még mint kisdíák lett tagja a magyar barlangkutatók nagy családjának.

De szűkebb családi életét is a szeretetet határozta meg, a ragaszkodás és az áldozatkészség jellemezte. Házassága Alicével mindkettőjük diákkori és egész életre szóló, első és egyetlen szerelme volt, és ebben a szoros és szeretetteljes összetartozás légkörében nőtt fel két gyermekük Juli és Pisti is. Pista annak idején még édesapja segítségével, szó szerint a maga két kezével építette föl családi házukat, az utóbb években pedig orvosi és társadalmi munkái megkötelezettségei hiánytalan teljesítése mellett és után, a maga két kezével, kemény fizikai munkával, magát nem kímélve épített házat leánya leendő családjá számára.

Rendszeresen részt vett családjával együtt hazai és külföldi barlangtúráinkon. Soha senkivel konfliktusa nem volt. Nemcsak tiszteletet és megbecsülést, de őszinte szeretet érzett iránta mindenki. Bízunk benne, az emberben, a barlangász társban és az orvosban is valamennyien. Többünk bízta rá, mint orvosára egészségét és életét is. De megbecsülték őt orvostársai is, nem véletlenül lett viszonylag fiatal emberként a BM Központi Kórháznak urológus-sebész főorvosa.

Váratlan halála mélyen megrendített mindnyájunkat. A maga halottjának tekintette őt nemcsak családja, de az egész magyar barlangkutató társadalom és a BM Központi Kórháza is. Hamvaitól megrendülten búcsúztak barátai, az MKBT, a Barlangi Mentőszolgálat, a Meteor TTE, valamint orvostársai is, akik munkahelyén, a BM Központi Kórházának falán emléktáblával is megörökítették emlékét. (A temetésen elhangzott búcsúztatók a Mentőszolgálat honlapján olvashatók.)

Drága Pistánk, barátunk, kutatótársunk, barlangi mentő és természetjáró társunk, csak a hamvait tettük el, Te itt élsz továbbra is a lelkiünkben, és amíg csak élünk velünk együtt ott leszel túránkban a föld felett és a barlangok mélyén, ott leszel, és tanácsaid szerint járunk el a barlangi mentéseken. A szívünkben őrizzuk hűséged és emberséged, önzetlen segítőkészséged példamutató emlékét.

Dr. Dénes György

DR. FRIEDRICH OEDL (1925–2006)

Megrendülten értesültünk róla, hogy az osztrák és a nemzetközi szeleológia megbecsült személyisége, a magyar barlangkutatók őszinte barátja, dr. Friedrich Oedl, barlangász barátai számára Fritz Oedl, áprilisban, gyógyíthatatlan, súlyos betegségben 81 éves korában elhunyt.

Fritz Oedl régi barlangkutató családból származott. Dédapja nevét és az 1871-es évszámot bekarcolva megtalálhatjuk a Lamprechtsofen falán, és 1879-ben Bécsben az első osztrák barlangkutató társaság alapítói közé tartozott. Édesapja, szintén dr. Friedrich Oedl, akkor még fiatal ügyvéd és édesanyja, akkor még Martha Biebl kisasszony, valamint nagybátyja Robert Oedl mérnökhallgató az Eisriesenwelt 1919. évi nagy feltáró expedíciónak vezető résztvevői voltak, akik kutatótársaikkal megalapították az Eisriesenwelt Társaság Kft-t, amelynek induló tőkét a tagok adták össze, és

az alapító okirat előírta, hogy az idegenforgalomból befolyó bevételt kizárólag a barlang kiépítésére és létesítményeinek fejlesztésére lehet fordítani. Azután édesapja lett a Társaság ügyvezetője, salzburgi ügyvédi irodája volt a Társaság székhelye is. Irányításával épült föl a barlang mellett 1926-ban az emeletes turistaház, amelyet halála után róla neveztek el. Felesége, Márta asszony, még 80 éves korán túl is, a földínyben minden hétvégét a házban töltött és maga irányította a személyzetet. Ebben a légkörben nőtt fel Fritz Oedl, aki fiatal korában kitűnő hegymá-

szó és igen aktív barlangkutató volt, és édesapja halála után annak nemcsak ügyvédi irodáját, de a Társaság ügyvezetői feladatkörét is átvette.

Fritz Oedl életének három sarokpontja volt: családja, hivatása és az Eisriesenwelt. Feleségével, Anneliese asszonnyal, aki minden tevékenységében segítő társa, útjain örök kísérője, súlyos betegségében hűséges ápolója volt. szeretetben nevelték föl gyermekeiket és együtt örvendtek unokáiknak. Jogászi hivatásában nagy tekintélyre és megbecsülésre tett szert, az ügyvédek Salzburg városi és tartományi szervezetének köztisztviselőjévé lett.

Az osztrák barlangkutatásban Salzburg tartomány barlangász szervezetének egyik irányítója, az országos szervezetben pedig az idegenforgalmi barlangok bizottságának vezetője volt, aki a Nemzetközi Szepeleológiai Unió idegenforgalmi barlangok bizottságában is képviselte Ausztriát és többnyire ő volt a nemzetközi kongresszusokon az osztrák delegáció vezetője is. Rendszeresen részt vett Magyarországon megrendezett nemzetközi konferenciákon és természetesen 1989-ben a Budapesten lezajlott X. Nemzetközi Szepeleológiai Kongresszuson is. Szívesen jött Magyarországra, az itteni barlangokba, kedvelte a magyar barlangászokat és a magyar borokat is. Sok szép, emlékezetes estét töltöttünk vele fehér asztalnál, baráti együttlétben. Salzburgi irodájának ajtaja mindig nyitva állt a magyar barlangászok előtt. Ha jelentkeztek nála, már emelte is föl a telefont, és utasította az Eisriesenwelt dolgozóit és az ottani menedékház, a Dr. Friedrich Oedl Haus személyzetét: „A holnap odaérkező magyar barlangkutatók az én személyes vendégeim, lássátok el őket mindennel.” Nemcsak széleskörűen művelt, sokoldalú férfi, kiváló jogász és barlangszakértő volt, de barátságos, hangulatos ember, őszinte jó barát is.

Fritz Oedl halálával a magyar barlangkutatók egy igazi társukat, jó barátjukat veszítették el. Emlékét nemcsak családja, de áldozatos munkásságát az Eisriesenwelt és létesítményei, emberségének, segítőkész barátságának emlékét pedig a magyar barlangkutatók is megőrzik.

Dr. Dénes György

HORVÁTH JÁNOS (1924–2006)

Megrendülten veszek búcsút a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat és az egész magyar barlangász társadalom nevében Horváth Jánostól, aki több mint fél évszázadon át önzetlenül szolgálta közös ügyünket, a természet megismerését és feltárását, a barlangkutatást.

Több mint nyolc évtizeden átívelő életútján a napfényt gyakran árnyékok kísérték, kitaró munkájának örömét nem egyszer csapások, fájdalmak árnyékolták be.

Kaposváron született, középiskoláit a pécsi jezsuita gimnáziumban kezdte meg, majd egy váci középiskolában folytatta. Végül bördíszműves lett és Budapesten helyezkedett el.

A második világháború vége felé a 20 éves fiút a légoltalmi tüzoltókhoz hívták be szolgálatra. 1944 nyarán egy súlyos légítámadás nyomán lángra borult egy új-lipótvárosi emeletes ház. Ő akkor – tudva, hogy a közelben egy raktárpéületet a németek löszerraktárnak használnak, benne rengeteg robbanóanyagot tároltak, és ha a tűz arra áttérjed, emberéletekben is szörnyű veszteségeket okozhat – bár éppen nem volt szolgálatban, mégis azonnal odarohant és társaival a lánghoz álló ház padlásán igyekezett megfékezni a tüzvészt. Az égő ház rövidesen kártyavárként omlott össze, maga alá temetve a benne küzdő tüzoltókat, köztük őt is. A műszakiak emelték ki a romok közül a halottakat és Horváth Jánost is. Őt aztán sikerült életre kelteni, törött csontjait összezegezteselni. Fölépült, de a súlyos sérülések nyomait és föl-fölújuló fájdalmait élete végéig hordozta. Az áldozatkész emberi segítőkészség nagyszerű példáját adta. Ugyancsak a 40-es években történt, hogy egy meleg nyári napon egy sokak által kedvelt bányató partján strandolt, aztán a napozás után felpattanva nagy fejessel ugrott a tóba, fejével éppen egy a víz alatt megbúvó sziklának. Súlyos koponya- és maradandó gerincsérüléseket szenvedett, de túlélte.

A háború után egy bördíszműves szövetkezet dolgozója lett, ahol egészen nyugdíjazásáig ugyanazon az egy munkahelyen dolgozott. De nemcsak munkahelyéhez, hanem mindenhez, amibe belekezdett, amit vállalt makacs állhatatossággal ragaszkodott. Ez a makacs állhatatosság, ez a szívós, lelkiismeretes kitartás vállalt

feladatai mellett – az élet minden területén, munkájában, kedvteléseiben, hobbijaiban egyaránt alapvető jellemvonása volt.

Örömet a természetben és barátai körében találta meg. Motorcsónakján, baráti társaságával járta a Dunát, de járta a hegyek erdős útjait is gyalogosan, motorkerékpáron, meg kerékpáron is. És járta az 50-es évek közepétől a barlangokat is. 1954-ben lett tagja a Balázs Dénes vezette Kinizsi természetjáró-barlangkutató csoportnak, amelynek neve azután többször változott, de ő ugyanannak a csoportnak élete végéig – itt is állhatatosan – meghatározó tagja maradt, és amikor Balázs Dénes világjáró útjaira állt rá, néki adta át a csoport vezetését is.

A vízi túrázásban is, motorcsónakján, társaságával rendszeresen, állhatatosan a Dunára járt, hogy aztán alkalmas helyen tábort verve vidáman töltsék el a hétvégét. Motorkerékpárjával is a hazai utakat járta, többnyire leánybarátai valamelyikével. Balázs Dénes többször is meghívta, hogy kísérje el őt valamelyik nagy külföldi útjára, de János mindig elhárította a meghívást. Balázs Dénes egyszer tréfásan azt mondta neki "Hát te az egész életedet egyugyanazon fa alatt táborozva akarod leélni?" Ő azt válaszolta: „Igen”. Állhatatosan kitartott a Duna és a hazai tájak, barlangok mellett. Ő ebben találta örömet. De az örömben gyakran üröm is vegyült.

Egy alkalommal, nagy motorkerékpárjával a Pilisben erdei úton haladva egy alámosott útszakasz leszakadt alatta és két emeletnyi mélységbe zuhant, ráesett a nehéz motor is. Újabb súlyos csonttöréseket szenvedett, de ezt is túlélte.

Amikor több mint fél évszázaddal ezelőtt bekapcsolódott a barlangkutatásba, részt vett feltáró kutatásokban is Égerszög környékén, a Hosszú-hegyen meg a Bakonyban is, de hamarosan kikristályosodott, hogy az ő adottságai: szívós kitarása, következetessége, fegyelmzettsége, alaposága és műszaki készsége meg fölkészültsége a barlangok térképezésére predesztinálják. Több kisebb barlangi térképezés után többéves munkával elkészítette a Szemlő-hegyi-barlang részletes, nagy pontosságú térképét, közben fölfedezve a barlang Ferencvárosi szakaszát is. E nagy munkája során kidolgozta a barlangtérképezésnek a korábnál tökéletesebb módszerét. Bevezette a nagy részletességű, teljes egészében helyszínen készülő, háromsíkú barlangtérképezést. Az általa kidolgozott módszerrel és technikával készült 1:100-as léptékű barlangtérképei a korábbiaknál sokkal több és sokkal pontosabb információt hordoznak. Munkájába fiatalokat is bevont, akik módszereit átvették és ma is alkalmazzák. A barlangtérképezés területén iskolát teremtett. Ma is az ő általa kidolgozott elvek alapján és módszerekkel dolgoznak barlangtérképezőink.

1968-ban a Pál-völgyi-kőfejtő kisebb barlangjainak fölmérésén dolgozott, és az egyik barlangban a mélybe nyúló szakadékból rég beszerelt drótkötélhágcsón akart leereszkedni, de az váratlanul leszakadt alatta, és ő mintegy 8 m mélységbe a sziklára zuhant. Lábai több helyütt eltörte, mellcsontja is összetört. Sorozatos műtétek és hosszú ápolás után túlélte ezt is, de ezután már csak nehézkesen tudott járni, és mellcsontsérülései folytán haláláig gyakran gyötörték légzési nehézségek is. Talán másfél évtizeddel ezelőtt, közel 70 éves korában már csak egyszerű kerékpárral közlekedve, – valószínűleg korábbi baleseteiből eredhető pillanatnyi megsédüléssel tudatkiesés következtében – biciklijének kormányja keresztbe fordult, ő átbukott, valósággal átröppült a vázon és fejével a betonra zuhant. Súlyos koponyasérüléssel került kórházba. Ezt is túlélte, de ezután gyakori hányinger és állandó szédülés kísérte, mert ezúttal a központi idegrendszerét is sérülés érte. Utolsó éveiben egyre visszavonultabb, remeteéletet élt, egyre ritkábban hagyta el otthonát, ahol barátai gyakran fel is keresték őt, többekkel telefonon tartott kapcsolatot.

De ennyi balszerencse és fájdalom közt is élete utolsó percéig dolgozott, irodalmi tevékenységet is folytatott. — Ahogy számára a vízi életet a Duna jelentette, a barlangok közül szívéhez mindhaláláig a Szemlő-hegyi-barlang állott legközelebb. Nemcsak szerető gonddal, aprólékos pontossággal készítette el korábban térképét, de utóbb, remetei magányában, rengeteg munkával megalkotta annak tökéletesen hű térmodelljét is, amely ma a barlang fogadóépületében kialakított kis múzeum épülete, büszkesége.

Horváth Jánosnak – iskolateremtő munkássága mellett – maradandó alkotása a Barlangkutató Társulat barlangtérkép-tárának létrehozása, a térképek összegyűjtése, gondos leltározása és katalogizálása is. Nemcsak összegyűjtötte a hozzáférhető barlangtérképeket, hanem kinyomozta azt is, hogy kiknek van még barlangtérkép gyűjteményük, azokat sorban fölkereste, ha kellett többször is, és pontos leltárt készített arról, hogy kinél, milyen barlangtérképek találhatók. Ezeket a leltárakat is bevitte a társulat térképtárának katalógus rendszerébe, hogy így hozzáférhetővé váljanak minden későbbi kutató számára.

Horváth Jánosnak, ennek a halk szavú, mindenkivel szemben figyelmes és segítőkész, ezért mindenki által kedvelt és munkájáért becsült embernek a magyar barlangkutatás ügyéért öntetlenül végzett hatalmas

munkáját és eredményeit a magyar barlangász társadalom közössége, a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat is nagyra értékelte, és barlangtérképezéseierért meg iskolateremtő munkásságáért 1966-ban – a magyar barlangkutatók ügyének szolgálatában folytatott kiemelkedően értékes tevékenységért adományozható – Herman Ottó-éremmel tüntette ki. 1989-ben pedig, egész életművét értékelve, a közgyűlés őt a legnagyobb megbecsüléssel tisztelte meg, a Társulat tiszteleti tagjává választotta.

A Kinizsi-Ferencvárosi barlangkutatók nagy nemzedékéből eltávozott már az alapító nagy tudós, Balázs Dénes, – napjainkban lesz 15 esztendeje, hogy váratlanul elhunyt a barlangtudomány másik nemzetközi jelentőségű tudósa Ernst Lajos, – és most itt hagyott bennünket a magyar barlangtérképészet atyja, mestere, Horváth János is.

Szomorú szívvel búcsúznunk kell Tőle. De csak a sok szenvedéstől meggyötört test távozik el, szelleme itt marad közöttünk. Mert ez a sok fájdalmat, keserűséget megélt nagyszerű ember maradványát hagyott maga után. Valahányszor a Társulat térképtárának gyűjteményéhez fordulunk segítségért kutatómunkánk során, valahányszor barlangtérképet veszünk a kezünkbe, Horváth János ott fog állni mellettünk, élő valóságként fogjuk érezni, tapasztalni és szívünkben földélni az ő mindig segítőkész emberségét. Maradványát művében ő itt él ezután is közöttünk.

2006. október 2-án, a Farkasréti temetőben barlangkutató barátai, tisztelői kísérték el utolsó útjára.

Dr. Dénes György

A hátsó borítón:

*Király-barlang , Óriás-terem (Királyerdő, Románia)
Kocsis András felvétele*